

A vak emberiség

Az emberiség beteg. Legfőbb betegsége a politika, melyre azonban nincs orvosság. A népszövetséghez címzett szanatórium orvosai legfeljebb a kurzuslágis jutottak el, de attól még messze vannak, hogy a bajt gyökeresen gyógyító szérumot feltalálják. Nem is nagy az igyekezet bennük ez irányban, mert az emberiség politikai betegsége ma igen sokaknak biztosít jó stallumokat, hatalmat és befolyást. A gyógyulás tehát — bármennyire szükségük volna erre a népeknek — az orvosoknak nem érdekük. Maga a sajtó is túlzott jelentőséget tulajdonít az ugynevezett nagy politikának. Ha egy nagykövet, vagy egy miniszter valahol a világ tulsó végén valami alkalmi bölcseséget mond, az egész világsajtó visszhangozza kijelentéseit, olyan jelentőséget tulajdonítva a bölcseségnek, mely sehogysincs arányban a tényekkel. A világ igazi tényei, igazi hősiségei a mélyben, a tömegekben játszódnak le, avagy a laboratóriumok mélyén, a tudomány berkeiben.

Szinte a jóvátétel kötelezettségével regisztráljuk tehát ez alkalommal és ehelyütt azt a politikát-messzeeső, de a politikánál valójában sokkal jelentősebb eseményt, hogy Baltimore városa a tavasszal hozzákezd a világ legnagyobb és legmodernebb szemkórházának megépítéséhez, melynek építési költségeihez Rockefeller másfélmillió dollárral járult hozzá. Egy kis fantáziával ezt az eseményt szimbóliztikussá növelhetjük meg. E szemkórház nagysága és higiénikus modernsége nemcsak a fizikai vakok számára lesz jelentős intézmény, — ahol száz- és száz nyomorult nyerheti vissza látását — hanem — felbontva a szimbólumot — a mai emberi vakság mementója is lesz egyben. Az emberiség szörnyű vaksága számára gigászi kórházakat kellene építeni szerte a földön, mert soha világi életünkben tökéletesebben nem hiányzott a fény, nem hiányzott a napsugár, az élet egyszerű igazságainak és szépségeinek meg-látása, mint napjainkban.

Amerika e tekintetben kétségtelenül sokkal előnyösebb helyzetben van, mint Európa. Európa aranyfolyama Amerika gazdasági ereibe folyt át. Az arany pedig a mai élet világító napja. Mindig is az volt, de sohasem annyira, mint napjainkban. Fényének eltávoztával az agyakra sötétség vonult be s megtöltötte a belátásra, értelemlre szánt zsigereket.

Hol van a pénz, a jóakarát, az elszántság és őszinteség ahhoz, hogy Európa e szörnyű szellemi betegségeinek gyógyítására megfelelő lelki szanatóriumok épüljenek? Hol kékik egy Freud professzor, aki az embesség idegbetegségének a politikának, népszövetségnek, hatalmi törtétesnek, nemzeti elfogultságnak, főleg pedig a gyűlölet örületének a tudomány gyógyító eszközeivel vet véget? Kérdés, amelyre nincsen felelet. Egyelőre tehát örövendezünk Baltimore-nak, annak a grandiózus szemkórháznak, mely nemskára fennen hirdeti, hogy az emberi értelmet és tudományt nemcsak rombolásra és gyilkolásra lehet felhasználni, hanem gyógyításra is.

E néhány sor írás pedig legyen dokumentuma annak az igazságnak, hogy nem mindig politikai babák torzszülései jelentik az élet szenzációit. Ma már tisztán látjuk, hogy a politikai bölcsék ténykedései nem sokat tudnak lendíteni a világ nyomorúságán, sőt talán épp ők az okai annak, hogy ezt a nyomorúságot nem lehet likvidálni. Minél több kórház, minél több szanatórium épül a világon, minél több idegben szűnik meg a hisztérikus rágás, minél több megvakult szemben villan fel újra a látás meleg tüze, — az emberiség annál inkább közeledik ahhoz az állapothoz, melyben nem ül fel többé jelszavaknak és külső illuminációk-

nak, melyben a belső igazság erejét kevésbé tudják lebukóni politikából és politikának élő szemfényvesztők.

A világ vakságának betege. Baltimore grandiózus szemkórháza a fizikai vakságban szenvedőket fogadja be falai közé. Hogy a lelki és szellemi vakság áldozatait is gyógyítani lehessen, ahhoz nem építeni, de rombolni kell előbb. Le kell rombolni egy csomó illúziót, egy csomó

tévhitet, egy csomó előítéletet. Le kell értékkelni a politikusok és a politika jelentőségét. Fel kell nyitni a tömegek vak szeméit és meg kell mutatni nekik a boldogulás útjait. A boldogulás útját, mely a munkán át a szociális igazság felé vezet, mely nem ismeri a népek és fajok gyűlölködését. Mert a népek gyűlölködése csak politikusok érdeke, akiknek pozíciója erre az alacsony szenvedélyre van építve.

Akinek későn érkezik a felmentő ítélet

A semmitőszék felmentette az éhségstrájkoló Dobrogeanu Gherea szocialista vezért

(Bucuresti-Bukarest, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosban ma óriási szenzációként hatott a Legfőbb Semmitőszéknek az az ítélete, amely a Dobrogeanu Gherea elleni pert teljesen megsemmisíti és azt többé sem katonai, sem polgári bíróságok elé nem utalja.

Dobrogeanu Gherea ellen ugyanis lázadásra való felbujtás miatt emeltek vádat. A szocialista vezér ártatlanságának tudatában a tízévi kényszer munkára szóló ítélet ellen felebezett és követelte szabadlábrahelyezését. Amikor ezt nem érthette el, éhség-

strájkba kezdett. Tegnap jelentésünk beszámolt arról, hogy a munkásvezér állapota válságos és orvosi szerint napjai meg vannak számlálva. A felmentő ítélet alighanem elkészült.

Jellemző Dobrogeanu Gherea lelkiületére az a közlés, amelyet néhány nappal azelőtt jelentetett meg a bukaresti lapokban. A rakóházban lévő vádlott ugyanis tiltakozik az ellen, hogy a kórházban akarata ellenére is táplálékot adnak neki. „Borzasztó helyzet, — írja — hogy az embernek nem adják meg a halálhoz való szabadságot sem“.

Ismét megkezdődtek az előadások a kolozsvári egyetemen

Csak azokat engedik be, akik a kurzusokra mennek

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári egyetemi tanács hétfőn este hozott erőlyes hangú határozatának meg lett az eredménye. A tegnapi előadásokra a hallgatók egy része visszatért s így a kurzusokat a professzorok minden fakultásn megartották, annyival is inkább, mivel a közoktatásügyi minisztertől jött rendelkezés, amelyet már tegnap ismertettünk, kötelezte őket, hogy abban az esetben is tartsák meg előadásait, ha a strájk tovább tartana, mert a miniszter a kurzusok meg nem tartását olybá tekinti, mint ha azzal a professzorok elősegíték a diákmozgalmat. A visszatért hallgatók között különösen sok volt a nő, akiket talán lesúlyosabban érintett a menzából való kizárás. Dél előtt és délután zavartalanul folyt az előadások, csak reggel történt egy kis incidens. Néhány diák ugyanis behatolt az egyes előadásokra azzal a tendenciával, hogy a tanulni akaró kollégáikat moleztálták. Történtek is itt-ott összeszólalkozások, a dolog azonban hamar tudomására jutott Bancus prorektorának, aki a rendezárokat erőlyes hangon kiutasította az egyetem területéről.

Az incidens után az egyetemi hatóságok rövid értekezletet tartottak, melynek értelmében a rektorátus rövid kis kommunikét fűggesztett ki az egyetem kapujára. A kommuniké hivatkozik a reggeli órákban történt incidensre és éppen ezért megtiltja az egyetemre való bejárást azoknak, akik rendzavarási céllal mennek oda. A rendelkezést a főkapunál lévő rendőri és katonai képviselők a legnagyobb szigorral hajtották végre. Minden bemenni szándékozót feltartóztattak és csak kellő igazoltatás után engedték be az épületbe.

A bukaresti események ugy látszik nagy hatással voltak a kolozsvári diákságra. A kapott értesülések szerint ugyanis ottan csak a strájk első napjaiban szüneteltek az előadások, sőt volt olyan fakultás, ahol a kurzusok egyáltalán nem voltak félbeszakítva. A kolozsvári diákságra ezenkívül nagy hatással volt az egyetemi tanács erőlyes rendelkezése, melynek következtében sok ösztöndíjas szegénysorsú diák vesztette el egzisztenciáját.

A hétfői határozat értelmében már megtörténtek a kaminokból való kilakoltatások. Akik nem engedelmeskedtek, azokkal szemben az egyetemi hatóság karhatalmat vett igénybe. Ilyenformán sok diák valóságoslag az utcára került s közülük többen olyanok, akik társaik presszója alatt voltak kénytelenek magukévá tenni a diákügyet. Hir szerint most ezek közül küldöttség megy a rektorátushoz,

hogy megkísérelje a kilakoltató rendelet visszavonását.

A legulsó terminus, melyet kitűzött az egyetemi tanács, holnap este jár le. Akik addig sem térnek vissza, azokat törlik az egyetemi anyakönyvből. A diákság érzi e rendeletnek szomorú prespektívát és éppen ezért nagyon valószínű, hogy akkorra az egyetemi tanács a rendes kerékvágásba tér vissza. Annnyival is inkább, mert amint már említettük, a tegnapi rendesen folytak az előadások csekély hallgatókkal bár, de amint a jelen mutatják, ezeknek száma hovátoább nőni fog. A diákság központi vezetősége különben újra összejött, hogy a további teendők fölött határozzon.

Aradi tudósítónk jelentése szerint ma reggel az aradi teológia diákjai strájkba léptek. A főiskola hallgatóinak két kiküldötte tegnap érkezett haza Bukarestből és valószínű, hogy ők hozták a strájkra vonatkozó utasítást a központi diáktanácsból.

Bukarest, február 25. A fővárosi egyetemi hatóságok azt hiszik, hogy az egyetemeken a helyzet lényegesen megjavult. A jogi karon például megtartották az előadásokat majdnem az összes hallgatók jelenlétében. A kereskedelmi akadémián előre megállapított program szerint nem tartottak előadásokat. Ugyazint nem voltak megtarthatók az előadások az orvosi karon sem, mert a hallgatók nem jelentek meg. A fővárosban sokkal súlyosabban itélik meg a kolozsvári helyzetet. A belügyminisztériumban távirati jelentés érkezett Kolozsvárról, hogy a diákok Stefanescu Goanga professzort, amikor kedden este távozni akart a színházból, leöntötték foszforoldattal, amely elégette ruháját. Stefanescu professzor az egyetemi menzáknak volt igazgatója és valószínűnek tartják, hogy a támadás azért történt, mert ő hozta a hallgatók tudomására a kormány határozatát, amely szerint ki kell itreniök a menzákat.

Románia jövő kormányának gazdasági politikája

Bukarest, február 25. Jorga egy francia gazdasági folyóiratban cikket közöl a közel jövő kormányának gazdasági politikájáról. Megállapítja, hogy Romániának szüksége van külföldi tőkére, technikai támogatásra. A beszálliai kérdésben Jorga kijelenti, hogy a közvélemény békét akar Oroszországgal, de kérdezi, hogy egy, a mai Oroszországgal kötött béke egyet jelent-e a holnapi Oroszország békéjével?

Hogyan fogja Oroszország a cári adósságokat törleszteni

(Berlin, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Moszkvából ideérkezett hírek szerint Krasszin külföldi újságírókkal folytatott beszélgetése során kifejtette, hogy legközelebb pénzügyi és ipari szakértőkkel Párisba utazik, hogy itt számszerű és adatszervi jelentést kapjon a cári adósságokról. Ez alkalommal közölni fogja a francia szakértők előtt az orosz ellenkövetelések alapelveit.

A szovjetkormány elvileg ugyan visszatartja a cári adósságok elismerését, azonban mégis készen nyilatkozik különböző tőkecsoportokkal és régi orosz értékpapírok tulajdonosaival egyezséget kötni, amennyiben ezek hajlandók csökkenteni igényeiket. A csökkentést az is indokolja, hogy Oroszország a határállamok elvesztése által nincs abban a helyzetben, hogy adósságait teljes értékben rendezze. Ez az engedmény is nagy előzékenységet jelent és Oroszország ilyen módon megállapítandó fizetési kötelezettségeit is csak hosszú lejáratú törlesztéssel tudná teljesíteni.

Az ősföld lapja

Az Uj Kelet-tel együtt minden héten pénteken hűségeken bekopogtat az erdélyi zsidó házak ajtaján az Uj Kelet pompás és fűrges hetilapja is: A Föld. A Föld, amint azt szimbolikus címe is mutatja, az ősföldnek és az ezen a talajon újjáéledő erővel kisarjadó hamisítatlan zsidó kultúrának a szolgálatában áll.

E héten már a hatodik száma jelenik meg a Földnek, amely változatos tartalmával és nagyszerű illusztrációival szinte tüneményesen rövid idő alatt Erdélyben sohasem tapasztalt népszerűségre tett szert. Alig van ma már Erdélyben zsidó ház, ahol ne a legnagyobb szeretettel várnák a Föld újabb számainak megjelenését. Az Uj Kelet szerkesztősége az igen súlyos áldozatok ellenére is állandóan gondoskodik arról, hogy egy-egy lap szellemi tartalmát, mint a nyomdai kivételét illetőleg a lehető legjobbat nyújtsa olvasóinak.

A Föld hétről-hétre a legváltozatosabb tartalommal jelenik meg. Szövegrésében a zsidó irodalom legkiválóbb termékeit hozza, színesen és elevenen ismerteti a zsidó kulturális társadalmi élet fontosabb mozzanatait és hétről-hétre gazdag mennyiséget ad a zsidó világ híreiből. A kicsinyeinkhez szóló színes mese tarkítja. A gyönyörűen illusztrált hetilapot az Uj Kelet előfizetői ingyen kapják, a példányonkénti vásárlók hét lejtért vehetik meg a napilappal együtt bármelyik lapelárusító helyen.

Jókai a zsidó-utcaban

Irtó Jakob Krausz (Bécs)

Jókai Mór, akinek száz éves születési napját ünneplik most mindenütt, ahol magyar szó hallatszik, már életében világhírolami helyet biztosított magának. Egyike volt ama magyar költőknek, aki magyar talajban gyökerezett, aki kissé oldalt állott az európaiságtól és egy félúton regényében internacionális költői hírnévre és internacionális elismerésre tett szert. Regényeit: A magyar nábobot, az Aranyembert, a Lúcei fehérrasszonyt, Erdély aranykorát és a Fekete gyémántokat többször jól-rosszul különböző nyelvekre plántálták át és ma is lebilincselnek egzotikus, dus fantasztikumokkal. Azonban Jókai mesterműveinek minden elismert előnye és poétikus finomságai ellenére nem igen jutottak volna át a magyar határon és nem hatoltak volna be a világirodalom körébe, ha a költő otthon, az ő hazájában nem tudta volna meggyerni a maga számára a zsidókat.

Ma már tagadhatatlan, hogy Jókai írói fejlődése, emelkedése, alkotó készsége javarésben magyar zsidók erkölcsi és anyagi támogatásának köszönhető. A gazdag és intelligens zsidóság épügy hozzájárult Jókai könyveinek népszerűsítéséhez, mint a kis zsidók, a kézművesek és házalók szegényes tábora. A mai megkisebbedett Magyarországon is, különösen a katolikus vidékeken alig akad paraszt vagy keresztény kézműves, akiknek házában Jókai-kötetet lehetne találni. És míg a magyarság elég nagy rétege Jókait éppen hogy neve után ismeri, addig sem a régi, sem a mai Magyarországon nincs zsidó család, ahol Jókait ne olvasták volna. A legkisebb zsidó szatócs és a legeldugottabb falu kocsmárosa is hódolt Jókai génuszának épügy, mint ahogy ő

Nagy áradások és viharok Európaszerte

Romániában az esőzés következtében a töltések megrongálódtak.

Kisiklott egy tehervonat

(Bukaresti, február 25.) Az egész országban nagyarányú esőzések vannak. A tartós esőzések következtében a Jalomica és az Olt folyók veszedelmesen megdagadtak. Titu és Potrosici között a vasúti töltés megrongálódott. A folyók áradása következtében a vonatok közlekedésében akadályok állottak be. Rumnicul-Valcea és Salina között egy tehervonat a töltés megrongálódása miatt kisiklott. A közlekedés e vonalon megakadt.

Hasonló nagy viharokról jönnek tudósítások Angliából is. Az állandó viharok elől a halászcsonakok a kikötőbe menekültek. A nagyobb hajók nagy nehézségekkel tértek vissza a La Manche csatornából.

Üzembeszüntetés előtt állanak a kolozsvári malmok is

Az új kenyérrendelet a gyakorlatban. Nem lehet maximális áron búzát vásárolni

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ország kenyere fogyóban van. Hiába a miniszteri bölcsesség, mely rendelet — tapasztalal igyekszik a tények sebeit elfeledni, — a tények fűtyülnek a bölcseségre és továbbra is gondterhesnek teszik az arcokat. A gazdasági anarkiának, mely jórésben az államférfiúi bölcsesség eredménye — a romániai kenyérinség csak egyik részletjelensége. Azonban fölöttébb jellemző részletjelenség, melynek színteréből egy élelástási szociológus az egész mai kormányzati rendszer ábrázatát meg tudná festeni.

A kormány kiadott egy rendeletet, mely szerint a malmok ezentúl csak integrál-lisztet örölhetnek, lisztet csak a városi tanácsok engedélyével a lisztkereskedők vásárolhatnak, a pékek viszont lisztet csak a lisztkereskedőktől vásárolhatnak.

A bölcs rendelet így látszatra egész radikálisan oldja meg az egész kenyérinséget. A gyakorlatban azonban — főleg itt Kolozsváron — egészen másként fest a dolog.

A malmok megállanak

A rendelet kiadása óta a kolozsvári malmok csak integrál-lisztet örölnek. Azaz csak öröltek, mert még néhány nap — és nem lesz mit örölni. Nem pedig azért, mert a kormány által előírt 95.000 lejes árban nem tudnak sem a regátban, sem pedig a Bánátban búzát vásárolni. A kormány azon ígértének, hogy lisztet utal ki a malmoknak, csak papíron tesz eleget. Mert ha ki is állít a Cooperatívákra és Federaálakra szóló utalványokat, — a búzával rendelkezők megtagadják a búza kiszolgáltatását a maximális áron. Már pedig a malmok nem hajlandók 10—12.000 lejt egy-egy örleményre ráfizetni. Ezért ők is a legegyszerűbb megoldás-

hoz folyamodnak: egyszerűen leállanak a várnak arra az időre, mikor a kormány bölcsesége minden nehézséget elgördít az útból. De nemcsak a regátban nem lehet búzát vásárolni, hanem a Bánátban sem, ahol pedig van, bőven van búza. De nem adják el, mert keveslik a maximális árakat. A malmok tehát nem vásárolnak. Annál vigabban folynak az illegitim magánüzletek.

Mit mond a városi adminisztráció

A városi adminisztrációnak természetesen nincs különösebb véleménye a miniszteri rendelkezésről. Bár a városi tanács képviselői mindent elkövettek, hogy a kormányt a búza maximális árának megváltoztatására bírják, ez az intervenció nem járt eredménnyel. Így tehát a városi tanács ténykedése kimerül abban, hogy meghatalmazást állít ki a lisztkereskedőknek búzavásárlásra. A városi tanács véleménye szerint Kolozsvár integrál liszttel való ellátása egyelőre biztosítva van, mert Dolj vidékén sikerült nagyobb kvantum búzát vásárolni. Azonban a liszttel megrakott vagonok nem futnak be rendszeresen. A pékeket szigorúan ellenőrzik az irányban, hogy lisztszükségletüket kizárólag engedély alapján a lisztkereskedőknél szerezzék be.

Ma úgy áll a helyzet, hogy körülbelül három hétre még fehér lisztből is lehet venni sütni, három hét után azonban vége ennek az örömmnek is. A helyzet teljesen kilátástalan. A malmok üzemük beszüntetésével a legsúlyosabb helyzetet teremthetik a városi liszt- és kenyér-szükségletének ellátásában. Egyelőre azonban mindenki csak a tanácskozással tart. Hogy a közeli napok mit hoznak — azt egyelőre senki sem tudja. Legkevesebb a városi tanács.

maga, vagy szülei Schillert, Lessinget és Heinet olvasták.

Visszaemlékszem a budapesti rabbiszemináriumon eltöltött éveimre. Volt egy önképzőkörünk, ahol különböző témákról tartottunk felolvasásokat és szinte divat volt, hogy közülünk mindenki legalább egyszer lépjen „Jókai Mór nemzeti költő génuszának” ismertetésével a porondra. Jókai műveinek fordítói kivétel nélkül zsidók. Amikor 1895-ben Jókai születésének hetvenedik évfordulója alkalmával egy százkötetes nemzeti kiadást rendeztek sajtó alá, megint csak zsidók voltak azok, akik a jubileumi kiadást lehetővé tették és azáltal, hogy előfizettek a könyvsorozatra, a jubileumi akciót nagy sikerhez segítették.

A zsidóknak Jókaihoz való lelkesedése mélyebben gyökerezik. Jókai és a magyar zsidóság között sok tekintetben szellemi rokonság állott fenn. Jókai mint protestáns ahhoz a kisebbségi felekezethez tartozott, amelyet az uralmon levő katolikus egyház elnyomni igyekezett. Ő maga bohém természet volt, a romantikához való nagy rajongással. A negyvennyolcas írók és politikusok kis töredékéhez tartozott, akik írásukban és politikájukban törhetetlen hűséggel ragaszkodtak az 1848-as eszmékhez.

A zsidók is lelkiileg erre voltak diszponálva. Jogi helyzetük bizonytalansága minden iránt, amiben fantasztikum és bohémizmus volt, érzékennyé tette őket és mint szintén elnyomott kisebbségi, valásfelekezet, természetes bajtársai voltak a fölélt törekvő költőknek, aki a felekezethez egyenjogúsításért harcolt.

És még egy. Jókai dicsőítője volt az ugynevezett történeti osztálynak és a zsidóknak ehhez az országhoz való asszimilációját hirdette. A liberális korszakban ez a gondolat visszhangra lelt és híz-

gett a zsidóknak. Jókainak igen sok beszélye szolgált ezt a tendenciát. Rokonszenves vonásokkal rajzolt zsidó alakokat hozt össze a szentírvél, hogy bemutassa, ime milyen jól megfér a kettő egymással, ha ártalmas befolyásoktól mentesen a hazáért való közös munkára egyesülnek. A zsidók szinte fálták ezeket az apologetikus írásokat és Jókai és az általa képviselt irodalmi iránynak legteljesebb propagálói lettek. Jókai befolyása (őt magát a legtisztább, legbecsületesebb szándékok vezették) később szinte végzetessé lett a zsidóság számára. E befolyásnak tudható be, hogy a zsidók egy asszimilációs mámorba estek és minden igényeiketől azon voltak, hogy hozzáidomuljanak a „bistoriai osztályokhoz”, de a magyar néppel szemben, amelyet a mágns- és szentrioligarchia kizsákmányolt, idegen maradt. E Jókai által is hirdett asszimilációnak meg az a súlyos következménye is lett, hogy a magyar zsidóság kebelében is egy zsidó oligarchia fejlődött, amely az asszimilációtól szociális és materiális hasznot szerzett, az első komolyabb vihármál azonban kimenekült a zsidóság kötelekéből, vagy meghúzódott és nem volt képes semmiféle ellenállásra.

Jókai befolyásának tulajdonítható még, hogy a háboru előtti utolsó évtizedekben olyan zsidó alakokat hozott színpadra, akiket ugyszólván megemészthető kellett volna tenni a keresztény társadalom számára. Am az alakok pókhendisége és giccses valószínűtlensége visszataszító hatást keltett minden jóízűlűsű nézőben.

Ahhoz semmi kétség nem fér, hogy Jókai az antiszemitizmus meggyőződésének ellensége volt, amint hogy nyílt ellenfele volt minden reakciónak. Ezt beigazolta a parlamentben is, ahová a halás terézvárosi zsidók követnek küldték. Amikor felesége, Laborfalvi Róza halála után a zsidó Grosz Bettét

Két temesvári gyáros öngyilkossága Budapesten

A gazdasági krízis kényszerítette a halálra. Két testvér közös öngyilkossága

(Timisoara-Temesvár, febr. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Budapestről Temesvárra érkezett jelentések szerint tegnap délután Budapesten az újpesti hídról a Dunába ugrottak dr. Gundl János és dr. Gundl Ferenc nagyiparosok. Az öngyilkosságot a járókelők azonnal észrevették és mentőcsónakkal siettek az életuntak segítségére, de a mentőakció sikertelennek bizonyult: a két szerencsétlen testvér nyomtalanul eltűnt a Duna hullámai között. Az öngyilkosság után néhány órával csakánnyokkal átkutatták az újpesti Dunaág medrét, de a holttesteknek az éjszaka folyamán nem sikerült nyomára jutni.

A fivérek közös öngyilkossága egy évekre visszanyúló és szívszorító tragédiát takar. Gundl Jánosnak és Gundl Ferencnek az impériumváltásig kitűnően menő butorgyárak volt Temesváron. 1920-ban a testvérek igen jó áron eladták temesvári gyártelepüket és Budapestre repatriáltak, ahol egy butorgyárat vettek. Uj üzemetük nagyszerűen felvirágoztatták és rövid egy-két év alatt valószínűleg vagyontal kerestek. Megspórolt pénzüket azután egy a Remete-utcaban lévő nagy mozgófényképszínház vállalatba ítétek

be. A befektetés nem hozta meg a kívánt eredményt. A pénz leromlása, a közgazdasági helyzet állandó rosszabbodása lassankint teljesen elusztatta a Gundl-fivérek nehezen megszerzett vagyonát. Végül hatalmas adósságokba keveredtek és néhány héttel ezelőtt eljutottak oda, hogy családjaik számára nem tudták a napi megéléshez szükséges minimális összeget előteremteni.

Az érzékeny lelkű emberekben a nyomor-nak ez a közvetlenség érelte meg az öngyilkosság gondolatát. Tegnap este felmászta az újpesti összekötő vasúti hid iverre és levettén kabátjukat, a hideg hullámokba vetették magukat. Családjaikhoz közös levelet hagytak hátra, amelyben bejelentik, hogy nem bírják tovább nézni gyermekeik éhezését és miután nincs remény arra, hogy az általános és fokozódó gazdasági krízis véget ér, eldobják maguktól az életet.

Temesváron, ahol a Gundl-fivérek általánosan ismert és becsült, előkelő szerepet játszó férfiak voltak, az öngyilkosság híre óriási részvétet váltott ki.

A cseh parlament feloszlátás előtt

Válságban a kormánykoalíció. Ki lesz Benes utóda

(Prága, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A cseh kommunista pártban történt erős bomlás nem elszigetelt jelenség a csehszlovák köztársaság mai politikai életében. Bubnik és Haken összekülönbözése magára a kormánykoalícióra is kihatott és nagyon valószínűtlen, hogy a kormány mai összetétele fennállhat. A zavaros helyzetből a pártok új választásokkal szeretnék kijutni.

A „České Slovo” arról ad hírt, hogy hamarosan egész sor kommunista képviselő kiválása várható és ezért a bomlás szinte feltartóztathatatlan. Warmbrunn képviselő már be is jelentette a nemzetgyűlés elnökének a kommunista pártból való kilépését, ugyanekkor azonban a párttitkársághoz iratot intézett, amelyben a pártvezetőségnek egy elviselhetetlen diktatúra és brutális szájkosártaktika alkalmazását veti a szemére. A harc teljes vehemenciával folyik. A döntő ütközet a március elsőjére Prágába egybehívott rendkívüli közgyűlésen folyik majd le.

A nemzeti demokrata párt parasztosztályának orgánuma, a „Rolle”, a koalíció krízisééről ír, amelyet a német szociáldemokratáknak a

vette felelőségtől, a történeti osztály a minden kértelműség kizárásával adta tudtára, hogy az asszimilációs ideának ilyen módon való magyarázata sérti az egész osztályt. A nagy, az ünnepeket nemzeti költőnek ezt a szöveget, nem lett volna szabad rájuk hozni. A történeti osztály a magyar géniusznak ezt a „megtévelyedését” a siron túl sem tudja megbocsátani. Jókai, akiket irt és harcolt, szentírók önszólástól elhagyatva halt meg. Csak a zsidók őrzik még hűséggel a történelmi fejlődés minden viszonyait ellenére a Jókai kultuszt, pedig ma már belátható, hogy az ut, amit Jókai kijelölt számukra, minden jóhiszeműség és becsületesség mellett az örvény felé vitte őket. A „történeti osztály”, amelyhez azonosulni akartak, megtagadta őket és életük és vagyonuk ellen lázította a fajvédőket.

Az országban megvetik őket és a világon sehol nem ébreszt szomorú sorsuk részvétet.

Sablonosan, hidegen zajlott le Jókai születésének százéves ünnepe Budapesten. Ami melegség az ünnepből árad, azt zsidók emléktáza árasztja. A zsidó, akinek házában Jókai lakott, emléktáblával jelölte meg a házat és a sajtóban megcsakisítás nélkül követelte a magyar közélettel, hogy rója le kötelezettségét a költővel szemben és állítson szobrot neki. A magyar nemzetgyűlés elhatározta, hogy Jókai bélyegeket adhat ki. A zsidók tömegesen vásárolják a bélyegeket és a kormány jó üzletet csinál vele. De a keresztény nemzeti törvényhozás még mással is hódol Jókai emlékének. Az Ehrenfeld kódexet, amely nevét a Nyitrából származó Ehrenfeld Adolfól nyerte, aki ezt a becses nyelvtörténeti emléket megtalálta és megmentette, elnevezték Jókai-kódexnek. A zsidóbarát Jókainak ime áldozatul hoztak egy zsidót.

pásztorlevél ügyében beadott interpellációja tett akuttá. A helyzet állandóan fenyegető. A kulissza mögötti tárgyalások nem ismeretesek, mert a pet'ka tanácskozásait szigorúan bizalmasan tartja. A koalíciós szocialista sajtó nagyon harcias kedvben van, amiből az sejtethető, hogy a tárgyalások menete nem kedvező. A klerikális sajtó is kategorikusan kijelenti, hogy abban a pillanatban, amidőn a sürgősség ügyében leszavaznak, a koalíciónak vége van. A kisebbségi kormány veszedelmes játék lenne, mert ezután a néppártiak újabb koalícióba már nem lépnének be.

A szocialisták is ismerik a kisebbségi kormány veszélyeit és ezért már most bejelentik az ősi parlamenti választásokat. A lap szerint a kritikus helyzetre való tekintettel lehetséges, hogyha a koalícióban nem tudnak egységre jutni, úgy a parlamentet már a közeli napokban feloszlatták.

Erdekesek s rendkívül jellemzőek azok a hírek, amelyek Osusky párisi követ személyével foglalkoznak. Osusky mostanában sűrűn szerepel Szlovenszko városaiban és mindenütt előadásokat tart. Hírek szerint lemond követi megbízásáról és képviselői mandátumot akar vállalni. — Osusky Benes utóda kíván lenni. A legjellemzőbb azonban az a híresztelés, hogy a prezumpatív miniszter a szlovák néppárt felé orientálódik. A „Slovák” viszont hosszabb cikkben foglalkozik az Osusky kérdéssel és azt írja, hogy Osusky a Kramar-párt embere, akit a nemzeti demokraták Benessel szemben akarnak kijátszani. A „Slovák” reméli, hogy Osusky mint szlovák ember és realpolitikuss, aki a viszonyokat ismeri, nem köti karrierjét ahhoz a párthoz, amelynek Szlovenszko-ban semmi talaja nincs.

Ostromállapot Szófiában

Szófia, február 25. A kommunista agitáció miatt a kormány ostromállapotot hirdetett ki Szófiában és a határmenti megyékben. Szigorú intézkedéseket léptettek életbe, hogy a Jugoszláviából Bulgáriába betörő kommunista bandák határátlépéseit megakadályozzák.

Egyelőre nem léptetnek életbe rendszabályokat a román-német konfliktusban

Bukarest, február 25. A kormány egyelőre semmiféle rendszabályt nem léptetett életbe a német-román gazdasági konfliktus miatt. A németek részéről elhangzott fenyegetések komolytalanoknak tekintetnek. Kompetens körök egyhangúlag konstátálják, hogy ha a rendszabályok életbeléptetése elkerülhetetlen lesz és bekövetkezik, úgy Németország komoly károkat fog szenvedni. Hivatalos körök azonban nem akarnak egyetlen lépést sem elismerni, bár szilárdan el vannak tökéltve, hogy megtorló rendszabályokhoz nyulnak, ha Németország továbbra is megtagadja azokat a jogainkat, amelyeket egyszerűen már elismert volt.

Pacifista-katé naiv emberek számára

Március kilencedikén ismét nagy napja lesz a hírhedt európai pacifizmusnak, melynek mindenki által ismert mecenása a népszövetségnek nevezett jogi személy. Naiv emberek számára elérkezettnek látjuk ez alkalommal az időt arra, hogy a pacifizmus rejtélyes eszméjét egy katekizmus-szerű rendszerbe foglaljuk, annál is inkább, mert egyes emberek kezdtek már-már komolyan venni a pacifizmust úgyis mint eszmét, úgyis mint üzletet. Tekintettel arra, hogy a március 9-én összeülő népszövetségi tanács tanácskozási anyagát elsősorban a nemzetközi konfliktusok békei elintézésére vonatkozó jegyzőkönyv képezi, elősorban mi is ennek a békei elintézésnek mibenlétét vizsgáljuk meg, szigorú katekizmusi alapon.

(Mi az a békés elintézés?)

— Békés elintézés alatt — népszövetségi értelemben — azt értjük, hogy a népszövetségi tanácsban résztvevő hatalmak békésen, de annál kategorikusabb udvariassággal felszólítják a békétlenkedő népeket, hogy saját jól felfogott érdekeikben, főleg pedig a világbéke biztosítása céljából ne békétlenkedjenek. Ha erre mégis okuk volna, gondoljanak arra a mérhetetlen hatalomra, mely a szövetségesek részére fegyverben, hadihajókban és mérges gázokban rendelkezésre áll. Különben is az önkényes bírások csak az erősebbek joga és minden pacifizmus alapja. Amit magadnak kívánsz, azt ne kívánd másnak is. Ez a pacifizmus alfája és omegája.

(Mi az a fegyverkezési ellenőrzés?)

— Fegyverkezési ellenőrzés alatt értjük a legyőzött népeknek azt az udvarias molesztálását, amelynek egyetlen alapját a szerencsések érdeklődése képezi a szerencsétlenek iránt. A jövőd világháború nagy embermészárlásait csak úgy lehet megakadályozni, ha az állig felfegyverkezett tömegekkel szemben talpig lefegyverzett tömegek állanak, melyek az első ütközetben már vagy hadifogolynak állanak

Piperezszappan
azelőkelő közönség
kedvelt bőrápolója

be, vagy a mennyeknek országába térnek meg. Az örök béke egyik legfőbb kritériuma az, hogy a támadó hadviselők ellenállásra képtelen tömegekkel álljanak szemben. Aki e szent és magasztos eszmé nagyságát felfogni nem tudja, — az eleve megérdemli, hogy neve és emléke végleg letöröltsék az élet táblájáról.

(Mit jelent az, hogy Németország be akar lépni a népszövetségbe?)

— Az, hogy Németország be akar lépni a népszövetségbe, egy spontán, de annál fölöslegesebb akaratot jelent. A gyöngébbek kedvéért meg kell említeni, hogy Németország már ötödik éve akar belépni a népszövetségbe, de tekintettel gyanúsán békés szándékaira, ezt a belépést a népszövetség urai jónak látták megakadályozni. Valószínűnek látszik, hogy ezt továbbra is akarni fogják. Mindez azonban csak időleges jelenség és tekintettel arra, hogy az idő méhe csodáktól terhes, megeshetik, hogy pár évtized múltán Németország mégis belép-het a népszövetségbe.

(Mi az a népszövetségi értelemben vett kisebbségi kérdés?)

— A népszövetségi értelemben vett kisebbségi kérdés olyan kérdés, melyre a többségi akarat, főleg pedig az érdektelen nagyhatalmi szempontok adják meg a feleletet. Ez a felelet a kisebbségek számára örök kérdés marad. Éppen ezért nem kell túlságosan nyugtalankodniuk a litvániai, görögországi és tráciai kisebbségeknek sem, akiknek ügyét most tárgyalja majd a népszövetség. Mert a népszövetség minden bizonnyal gondoskodni fog arról, hogy ezek a kisebbségek is kisebbségi helyzetük örök kérdéses voltán törhessék fejüket és ezen töprengésen szerzett szellemi javukat az egyetemes európai emberiség javára gyümölcsösztessék.

(Mit jelent a szanálási akció?)

A szanálási akció — népszövetségi értelemben véve — olyan humanitárius cselekedet, mely a szanálódó államok tartós nélkülözését és így a férfias erények gyakorlását teszik lehetővé. Ezzel egyidejűleg a valuta ingadozása is megszűnik az illető államokban. Ahol viszont kétségkívül a népszövetség érdeme.

Aki pedig meg ezek után sincs tisztában a világ-béke intézményével, az olvassa el Lloyd George tegnapi vezércikkét. Akkor tisztában lesz. (s. l.)

Ha nincs a zsidó közösségnek földje Erec Jisraélben, nincs meg a társadalmi béke.

Mit tanítanak a haifai technikumon

A technikumnak két tagozata van

(Jeruzsálem, február 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A február kilencedikén megnyitott haifai technicum vezetősége a napokban tett közbe az első működési évről szóló munkatervét. Eszerint kétéle tagozata van az új technikumnak. Egy három éves kurzus, amelyen technikusokat és üzemevezetőket képeznek ki és egy alsófokú tanfolyam, ahol iparosokat képeznek tovább és a nappali kurzusokon korlátozott időtartamban.

A felső tanfolyamra fölvehetők mindazok, akik legalább két középiskolai osztályt végeztek. Itt heti tizenkilenc órában oktatják az alapvető elméleti tárgyakat, matematikát, fizikát, kémiát, geológiát, ásványtant, mechanikát, ábrázoló geometriát, könyvelést. Ugyancsak heti tizenkilenc órában állapították meg a gyakorlati tantárgyakat és a rajz-munkát. A gyakorlatokat az intézet laboratóriumában és műhelyeiben végzik.

A második tanévben az általános előkészítő tantárgyakhoz csatlakoznak az építő-szakmai tudományok és a közmunkákról szóló ismeretek. Az utolsó évben az ország aktuális szükségleteinek megfelelően specializálódik az oktatás építészeti és közmunka szerinti és két csoportra oszlik a hallgatóság is.

Az esti tanfolyamok már december tizenegyedikén megkezdődtek. Ide olyan munkások és kézművesek iratkoztak be, akik napközben munkában vannak. Kurzusok vannak: lakatosok, asztalosok, építőmunkások és kőfaragók számára. E tanfolyamokra kilencvenötven iratkoztak.

Az intézet szervezete teljesen hozzáilleszkedik az ország újjáépítési akcióhoz és az újjáépítés szellemében is képezik ki a technikum látogatóit.

Márciusban törvényerőre emelik a közigazgatási javaslatot

A kamara mai ülése

(Bucuresti-Bukarest, febr. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A miniszterelnök felhívta Constantin Dimitriut, a közigazgatási reformjavaslat előadóit, hogy az előkészítő munkákat sűrűn sűrűsítse be, minthogy március végéig feltétlenül érvénybe kívánja léptetni az új törvényt.

A nyugdíjtörvényjavaslat most készült el. Eszerint teljes nyugdíjra a katonaságnál azok tarthatnak igényt, akik harminc évi szolgálati időt tudnak felmutatni.

A szenátus ma nem tartott ülést, minthogy a szenátorok egy bizottsága a kereskedelmi kamaráról szóló reformot tárgyalta meg. A javaslatnak a bizottsági tagok között sok ellenzői vannak. Különösen kifogásolják a javaslatnak azt az intézkedését, amely az ipari miniszternek jogot ad arra, hogy tagokat nevezhessen ki a kereskedelmi és iparkamarákban és ilyen módon korlátozza a fontos testületek autonómiáját.

A kamarában Virgil Madgearu interpellál a

háborús károk megtérítése ügyében és hevesen kifogásolja, hogy a kormány sem készpénzben, sem pedig természetben nem kárpátolja az arra jogosultakat. Már régen rendeződhetett volna ez az ügy, ha a kormány a méltányosság és igazság elvei által vezéreltette volna magát. A károsultaknak földekkel és nyers terménnyel való kárpátolása már régen közmegegyezést keltett volna az országban.

Szónok egy másik interpellációjában kérdést intéz az igazságügyminiszterhez, hogy miért nem hívott össze egy pártatlan ankétot az Argetoianu-féle bonok ügyében.

Argetoianu erre az interpellációra maga felel és kijelenti, hogy emelt föl felelhet bármely fórum előtt is az ellene felhozott vádakra. Teljesen tisztá ez az ügy és ártatlanságát be fogja bizonyítani.

A kamara ezután több minisztériumnak az előirányzott kölcsönösségeit szavazta meg.

Száztízmillió lej passzívával kényszeregyezséget kért a Zabolai Faipar Részvénytársaság

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jól értesült gazdasági körökben már hetekkel ezelőtt az a hír terjedt el, hogy Románia egyik legnagyobb fatermelő vállalata olyan válságos helyzetbe került, hogy összeomlása már csak napok kérdése. A kevésbé jól értesültek természetesen különböző gyenge alapon nyugvó favállalatokra gondoltak és így érthető az a bomba gyanút ható szenzáció, amelyet a Zabolai Faipar Részvénytársaság kényszeregyezségi kérelmének híre keltett nemcsak a romániai gazdasági körökben, hanem külföldön is.

A Zabolai Faipar Részvénytársaság mint ismeretes, 1921-ben alakult 22,650.000 lej részvénytőkével. Kitűnő konjunktúra elé nézett a vállalat annak idején, mert tekintélyes tőkével rendelkezvén, tetszés szerint fejlődhetett volna, miután Romániában még hatalmas erdőterületek vannak kiaknázatlanul és nagy faexportlehetőségek vannak. Ismerve azonban a kormány eléggé súlyosan el nem intézett intézkedéseit, amelyek a fatermelés fejlődését nemcsak megállították, de valójában szinte lehetetlenné tették, érthető, hogy az alig néhány évvel ezelőtt megalakult részvénytársaság nem tudott megbirkózni azokkal a nehéz gazdasági viszonyokkal, amelyek egyre több és több összeomlást idéztek elő Románia gazdasági életében.

A Zabolai vezetősége mint értesülünk, nagy erőfeszítéseket fejtett ki, hogy a külföldön is jólismert részvénytársaság ne kerüljön abba a helyzetbe, hogy kényszeregyezséget legyen kénytelen kérni hitelezőitől. Egyik főhitelezője, a Banca Romaneasca, azonban miután kétféle lejnyi követelését a Zabolai nem egyenlítette ki a lejáratok, csőd iránti kérésrel fordult a Zabolai ellen a sepsiszentgyörgyi törvényszékhez. A törvényszék a Banca Romaneasca kérésével elutasította ugyan, de ennek következtében már elterjedt a hír, hogy a Zabolai válsággal küzd és így hitelezői egymás után léptek fel követeléseikkel. A Zabolai végül is kénytelen volt a törvényszéknek a csődönkívüli kényszeregyezségi eljárás megindítását kérni maga ellen. A részvénytársaság aktívája 90 millió lej, passzívája pedig 110 millió lej. A sepsiszentgyörgyi törvényszék ma tárgyalta a kényszeregyezségi kérelmet, melynek helyt adott és a kényszeregyezségi tárgyalást április tizenötödikére tűzte ki.

Érdekes, hogy a Zabolai válságáról nemcsak Romániában bírtak tudomással, hanem Budapesten tüzsdéi körökben is, ahol tudvalevőleg jegyzik a Zabolai-részvényeket. Erre enged következtetni az, hogy egy hét leforgása alatt huszonnyolcezerrel huszezer korona alá esett a Zabolai-részvény árfolyama.

Bigámiával vádolják egy bankigazgató feleségét

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Regénybe illő sok szomorú és érdekes motívumokkal bővelkedő családi eset került nyilvánosságra a napokban. A történet epilógusa, mint rendesen, a vizsgálóbírónál játszódott le, ahonnan az egyes részletek sajtó és szóbeszéd útján kiszivárogtak. Egy volt kolozsvári bankigazgató tragikus családi ügyeiről van szó, kinek feleségét azzal vádolta meg az ügyész, hogy urával bigámiában él, sőt más bűntényt is elkövetett.

A bankigazgató neve Bontescu s a mint az ügy aktáiból kitűnik, feleségével Klutisig Margit-lal Budapesten ismerkedett meg, akinek egyetlen vágya a szépsége volt. Rövid szerelmi viszony után a bankigazgató elvált. Budapestről s ekkor a leány férjhez ment egy Horvát Mihály nevű pincérhez. A házasság a kommun alatt történt és az akkori idők zűrzavarában az asszony elkerült férjétől. Erdélybe vetődött s Nagyszebenben újra összeköltött Bontescuval. A régi szerelem újból fellángolt s 1921 július havában a két régi szerelmes házasságot kötött. Azt szokták mondani, hogy a házasság a szerelem megölője. Ez a mondás a jelen esetben alaposan bevált. Bontescu az esküvő után néhány hónapra kezdte feleségét elhanyagolni s emiatt örökös volt közöttük a perpatvar. Az ideges családi élet lassankint felőrölte a bankigazgató idegeit, ki közben Kolozsvárra költözött és disszidánsokként lelkiállapotában örült költségeibe kezdett.

A férfi rokonsága élénk figyelemmel kísérte

a családi élet minden mozzanatát. Egyik testvére azt tanácsolta neki, hogy vonuljon be egy szanatóriumba. Bontescu azonban erre nem volt hajlandó. Közben újra kibékült feleségével és olyanféle nyilatkozatokat tett, hogy egész vagyonát reáhalgja. Erre a rokonság ismét szívszóra harcba kezdett, feljelentések indultak az asszony ellen, kit bigámiával vádolnak meg. A feljelentéseknek meg lett a hatása. A befolyásos családnak Bontescu sikerült az elme-gyógyintézetbe záratni s felesége ellen a rendőrprefektúra bigámia és házasságtörés címen eljárás indított.

Az asszony a kolozsvári ügyészségen tagadta a terhére rótt bűncselekményeket. Kijelentette, hogy a bigámia vádja sem állhat meg vele szembe a magyar Kuria döntvénye értelmében, amely megsemmisített minden kommun alatt kötött házasságot. Perzescu vizsgálóbíró az elmult héten szabadlábra is helyezte Bontescunét.

A tegnap délelőtt ebben az ügyben újabb érdekes fordulat történt. A törvényszék vádtanácsa az ügyésznek felelőzése folytán megsemmisítette Perzescu vizsgálóbíró végzését és elrendelte az asszony letartóztatását.

Hogy mennyire bűnös az asszony, azt majd a további vizsgálatok fogják kideríteni. Hogy azonban tragikus személy, az bizonyos. Az első letartóztatása idején ugyanis felvágta szegényében az ereit, ezzel akarta megkísérlni az öngyilkosságot. Az azonban megállapítható, hogy az ügy mozgatójaként nagy szerepet játszik Bontescu hatalmas vágya, mely a kedvező bírósági döntés alapján a rokonságra szállana.

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó ság naplaja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Márton Ernő.
Felölés szerkesztő Dr. Márton Ernő.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lel, negyedévre 240 lel, félévre 400 lel, egész évre 850 lel.
Az Új Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Csak az, aki állandó figyelemmel kíséri a napok eseményeit, csak az, aki állandó glosz-szákban jegyzi föl a világ haladását, csak az tudja megmérni lépésről lépésre, hogy mennyit köszönhet az emberiség, az antik és modern polgárisulás, a zsidóságnak. Ma már el se tudjuk képzelni a modern emberi társadalmat sajtószolgálat nélkül. Hiszen közhallyé vált már az a mondas, hogy a sajtó a legnagyobb világhatalom. Ma már nem csodálko-

Csütörtök
 5865 Ádár 2
 1925 február 26

zunk rajta, a tisztos polgár, aki reggelente kezébe veszi a megszokott újságját, egészen természetesnek találja, hogy ma reggel már kimerítő tudósítást kapjon arról, ami tegnap este talán a föld legtávolabb részén történt. Pedig hihetetlenül nagy apparátus kell ehhez és zseniális emberi tett volt ennek az apparátusnak létrehozása. Távirati irodának hívják ezt a berendezkedést, amely a föld egyik széléről a másik szélére továbbítja a híreket és ezzel hatalmas faktorává válik az általános emberi kultúrának. Ma már sok ilyen távirati iroda működik. De az első és legnagyobb távirati irodát zsidó ember alapította, a gondolat zsidó agyból pattant ki. Ki ne emlékeznék azokra a zárjelben nyomtatott megjegyzésekre, amelyekkel az újságok tudósításai szoktak kezdődni?

A „Reuter iroda“ jelenti... Ez a Reuter nem csak egy újságírói fogalom. Élő embernek a neve volt valamikor. Paul Julius Reuter báró volt a neve annak a zsidó embernek, aki a Reuter távirati irodát megalapította. 1899 február 26-án halt meg 78 éves korában Nizzában. Önki köszönheti a világ a zsurnalizmus mai óriási kifejlődését, — érdemes volt a mai napot az ő megemlékezésének szentelni.

Érdekességnek megjegyezzük még azt, hogy a másik nagy távirati irodát, „Havas“ ügynökséget szintén zsidó ember alapította.

— **Újabb arany dollárküldemény Németországnak.** Newyorkból jelentik: A newyorki Morgan bankház két és félmillió dollárt küldött aranyban Berlingbe, amely utolsó részlete annak az ötvenmillió dollárnak, amely a legutóbbi száztizmillió dolláros német kölcsön tekintetében kötött megállapodás alapján Németországnak küldendő volt.

— **Elhalasztották Welner Jakab perének tárgyalását.** Budapestről jelentik: A budapesti büntető törvényszéken ma kellett volna tárgyalni Welner Jakab ismert szocialista vezér felség sértési és lázadási perét. Védője azonban Pappenheim bécsi törvényszéki idegorvostól alírt orvosi bizonyítványt mutatott fel, melyel igazolta, hogy Welner ideges depresszióban szenved és nem bírja a tárgyalással járó megrázkódtatásokat. Miskolci ügyész az igazolványt elfogadta és kérte a tárgyalás elnapolását. A bíróság rövid tanácskozás után kihirdette a határozatot, mely szerint kötelezte a vádlottat, hogy egészségi állapotáról a törvényszék elnökének két hónapon belül jelentést tegyen, mert ennek elmulasztása esetén betegségét úgy fogják elbírálni, mint a bűnvád alóli kibuvási okot és nyomozólevelet bocsátanak ki ellene.

— **A lakbérilők ligája az igazságügy-miniszternél.** Bukarestből jelentik: A lakbérilők ligájának egy küldöttsége kereste fel ma Marzesou igazságügyminisztert, akitől a törvény fogyatékos rendelkezéseinek módosítását kérte. Az igazságügyminiszter kijelentette, hogy a törvényen nem eszközölhet változtatásokat, azonban ha Tancred Constantinescu kereskedelemügyi miniszter új törvényt terjeszt a törvényhozás elé, amely számba veszi a kereskedelem és ipar sérelmeit, úgy ő maga is támogatni fogja az új törvényt és ennek szellemében könnyíthet a kereskedők sérelmein.

— **A kamarák reorganizálásának ügye.** Bukarestből jelentik: A kereskedelmi és ipar-kamarák küldöttsége ma megjelent a kereskedelmi miniszternél. A küldöttség, melynek tagjai többek között a kolozsvári kamarától Caciula főtitkár, a brassói kamarától Wilhelm elnök és Binder Ernő titkár voltak, memorandumot terjesztettek a miniszter elé, melyben kéri a kamarák reorganizálásáról szóló törvényjavaslat azon részének megváltoztatását, amely megtagadja a kamarák szerzet jogait és megsemmisítja a jelenlegi autonómiát. Tancred Constantin kereskedelmi miniszter a küldöttségnek adott válaszában kijelentette, hogy a törvényjavaslatot a szenátusban megfogják változtatni még pedig oly módon, hogy a kereskedelmi kamarák nem oszthatók fel csak az esetben, ha államellenes működést fejtenek ki, a kormány által kinevezendő vezető tagok számát pedig csökkenteni fogják. Kijelentette továbbá a miniszter, hogy a központi kamara kereskedelmi tanácsa a kamarai elnökök által lesznek megválasztva, tehát nem mint a jelenlegi javaslat előírja, a kereskedelmi miniszter által.

— **Egy anya gyermekét a tűzbe dobta.** Bécsből jelentik: A Bürgerspitalgassei 3. számú házban 1919 óta volt alkalmazva a Braun-családnál egy Emma Prosch nevű huszonhét éves leány. A csendes és visszavonult életet élő leányról senki sem hitte volna, hogy szerelmi viszonyt folytat valakivel. Nappal ugyanis soha ki nem mozdult a házból és este is csak néhány perces sétát tett urnője kutyájával az utcán. A házbeliek nem is sejtették, hogy a lány más állapotba került. Tegnap este féltenekét órákor Prosch Emma munkaadónője a cselédszobából nyögéseket hallott. Bement és látta, hogy a lány fájdalmak között vergődik. Az asszony csillapítószerrel adott a lánynak, aki gyomorgöröcsökről panaszkodott és arra kérte urnőjét, hogy hagyja magára. Egy órával később ismét jajgatások hallatszottak és egyuttal vinyogásszerű hangok jöttek a cselédszobából. Az asszony bement a szobába, ahol borzasztó bűz áradt a kályhából. Kinyitotta a kályha ajtaját, ahonnan egy ujjalölt fiúcskát húzott ki a parászból. Azonnal a mentőkért telefonáltak, ezek azonban már csak a csecsemő halálát konstátálhatták. Az anyát nagybetegben a klinikára szállították, ahol kétségbeesett tétét azzal mentette, hogy nem tudott volna törvénytelen gyerekekkel a világ elé kerülni. Amikor az eset közelebbi körülményeiről kérdezték, a leány elárult.

— **Felépítik a világ legnagyobb szem-kórházát.** Baltimoreból jelentik: Baltimore tavasszal felépíti a világ legnagyobb és legmodernebb szem-kórházát. A kórház építésének költségeihez Rockefeller másfélmillió dollárral járult hozzá.

— **Hiotu román követ kitüntetése.** Prágából jelentik: Hiotu volt prágai román követ, akit tudvalegyen udvari miniszterré neveztek ki, tegnap elutazott a cseh fővárosból. A pályaudvaron a kormány képviselői és a diplomáciai kar vettek búcsút a távozó diplomatától, akit Massaryk elnök a fehér oroszlanrend nagykeresztjével tüntetett ki.

— **Kulturstélyi Dícsőszentmártonban.** A dícsőszentmártoni Aviva, Barissza és a Zsidó Nőegylet közösen nagyszabású kulturstélyt rendeztek. Az estély egy a program, valamint az erkölcsi és anyagi eredmény szempontjából minden várakozást felülmúló módon sikerült. A város teljes zsidósága, valamint a román és magyar intelligencia szinte tünnetű egyöntetűséggel jelent meg az estélyen és zsufolóság megtöltötte a nagy szállodatertet. A kiváló műsornak mindkét részét Giszkalay János nyitotta meg egy-egy költeményével. A megnyitástán zsidó pantomim mutatott be a dícsőszentmártoni műkedvelők „Szulamit tánc“ címen. A pantomim szereplői: Salamon: Schönberg Mose. Sulamith: László Katinka. Udvarhölgyek: Fischer Olga, Grün Rózi, Stein Edith, Schwartz Ilonka, Goldstein Erzsi. Rabszolgán: Löb Dóra. Utána a dícső Vértess-tri (Vértess Albert, Vértess Albertné és Csizsár Károly) játszotta el nagy hatással Beethoven 3. sz. zongoratrióját. Grün Vilma, Benjámín Ella, Grün Ibi és Löb Teri szép román táncokat mutattak be. Ugyancsak nagy sikert aratott Deszber Simon kedves szinpadí tréfája, a „Közgyűl a nőegylet“, amelyet Weiss Edith, Kertész Ákos, Vértess Albertné, Sámuel Rózi és Binder Lili adtak elő. Szép szám volt a „Pierrot és Pierrette“ tánc, amelyet Lincer Zseni és Binder Lili kreáltak. Az estély kiemelkedő pontja Weiss Ilonka zongoraművésznő száma volt, aki egy Schopin-nocturnét adott elő megrázó művészi erővel. Ugyancsak nagy meglepetés volt a kicsiny Vermes Kató baletfantáziája. A hat éves kicsiny mű-

vésznő valósággal magával ragadta a közönséget és a táncát többször meg kellett ismételné. Az estélyt egy nagyszabású balet zárta be, amelyet Binder Lili, Lincer Zseni, Grün Vilma, Benjámín Ella, László Kató, Sámuel Rózi, Grün Rezsén, Löb Teri, Rosenberg Ilus és Grün Mancsi mutattak be nagy sikerrel. A műsor után világos reggelig maradtak együtt tánc és vidám hangulat közben, az ünnepelők.

— **Incidens egy estélyen.** Szászrégenből jelentik: Az elmúlt szombaton kinos incidens zavarta meg az itteni magyar polgári dalárda estélyét. Az incidens azonban ezuttal tanúságot télt volt a zsidók önértékes magatartásáról. Az estély műsoros részében ugyanis Kron Ernő marosvásárhelyi könyvkötő kuplékat adott elő, köztük a „Dob-utcai zene“ című gunyorkát, amely a zsidókat szinte megalázó módon perszifálja. Minthogy az ottlévők jórésze zsidó volt, ezeknek nevében dr. Schwartz József tiltakozott a kuplé folytatása ellen. Azonban az előadó tovább folytatta ezt a számot, mire az ott lévő zsidók felállottak helyeikről és eltávoztak. A zenekar zsidó tagjai letették vállszalagukat és szintén kivonultak a tereméből. Utólag dr. Simon és dr. Heiter, a dalárda elnökei sajnálkozásukat fejezték ki az incidens fölött.

— **A Ku-Klux-Klan alapítójának halálos balesete.** Newyorkból jelentik: A Ku-Klux-Klan alapítója, William Simmons Atlantában egy autótúja alkalmával gépkocsijával egy kanyarodónál belezuhan az árokba. A Ku-Klux-Klan-vezér szörnyen halt.

— **Könyvakciónk.** „Mondd meg, mit olvasol és megmondom, ki vagy.“ Ez a jelző ráilleszhető az Új Kelet könyvosztályának purimi akciójára. Aki megragadja a kedvező alkalmat és megrendeli a purimi hetek alkalmára összeállított könyvsorozatot, tanúságot tesz amellett, hogy jó zsidó, vagy legalább is, hogy azzá akar lenni zsidó könyvek olvasása és a zsidó szellem felé való orientáció által. A könyvek elküldését az Új Kelet könyvosztálya gyorsan és pontosan bonyolítja le.

— **Gyermekekrágédia Resicabányán.** Temesvári tudósítónk jelenti: Tegnap délután —dám Romulus vasuti főtisztviselő öt éves Lajos nevű fia fatökökkel játszadozott. Az egyik fatökön hirtelen oldalt fordult és földhöz lapította a gyermek fejét. A szerencsétlen kisfiu azonnal szörnyen halt.

* **Százhusz lejért háromezer könyvet** olvashat ismertetésben, ha az „Exlibris“ folyóatra előfizet. Kérjen prospektust Lepagettől Kolozsvár.

* **Műhimző-műhely.** Elvállalja mindenféle zsidó és keresztény templomi munkának a leg-régibb, eredeti francia módszert arany és ezüst himzését, egyházi és világi zászlók, díszmunkák, estélyi ruhák és egyensapkák himzését selyemmel, gyönggyel vagy arannyal. Nagy Matild Str. Tunarilor (Zápolya-utca) 17/a.

* **A cluj-kolozsvári Chevra-Kadisha** Szent-Egyetbe az új tagok felvétele megkezdődött és bezárólag folyó évi március 2-ikáig tart. Jelentkezni lehet személyesen, vagy levél útján az irodában Calea Regele Ferdinand 54. Telefon: 4—62. Ünnepélyes tagavatás Ádár hó 7-ikén.

* Aki **Purgót** vesz eredeti dobozban, biztosan megkönnyebbül.

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya minden színben	25
F lohr-harisnya minden színben	53
M uszlin harisnya divat színben	69
C érna-muszlin minden színben	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben	125

BLATT

FÖTÉR 13

Bivatartnyokban és kötöttárnyokban óriási választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Nem ígérkezik kedvezőnek az ideai gypjuüzlet

Tovább esnek a gypjuárak

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A külföldi gypjupiac helyzetét vizsgálva, azt tapasztaljuk, hogy egy a gypju-kereskedelem, mint pedig a gypju feldolgozásával foglalkozó ipar kalkulációjában a nyersgypju árában legutóbb bekövetkezett csökkenést nem veszi tekintetbe. Ezáltal a fogyasztók közönsége kívánja áthárítani azokat a veszteségeket, amelyek a decemberi, magasabb árak mellett történt bevásárlások folytán előálltak. Bár köztudomásu, hogy a feldolgozóipar a fél- és készgypjmányok kalkulációjánál a nyersgypju legmagasabb árát az emelkedő tendencia idején nem vette mindig teljes mértékben figyelembe és így nem kívánható, hogy a nyersgypju árában beállott csökkenés a gyártmányok ármegállapításánál arányosan kifejezésre jusson, mégsem lesz érdekteljes, ha az ideai első londoni gypjuaukción lebonyolítása után az árak alakulásáról egy összefoglaló képet nyújtunk.

A legutóbbi londoni jelentések szerint január hónapban az összes gypjufajták ára jelentékenyen visszament és a gypjupiac ezidőszentint is lanya, azonban a szakkörök az irányzat közeli változására számítanak. Bár a további hosszútendenciának kedvező statisztikai helyzet

nem változott, mégis a legutóbbi londoni aukción nagy tételek maradtak eladatlanul vissza és így a gypju jövőbeli ár alakulására nézve biztos jóslásokba nem bocsátkozhatunk. Az ausztráliai termelők további áresések elkerülése céljából egyrészt a felkínált gypju egy részét visszatartották, másrészt a jelzett célból magasabb limiteket állapítottak meg, melyekhez következetesen tartották magukat anélkül, hogy az árak ennek következtében emelkedtek volna. Az ilyirányú intézkedések bármily következményekkel járjanak is, számolni kell azzal a ténnyel, hogy a gypjuárak egy bizonyos mértékig lecsökkentek.

Londonban a második februári aukción különösen a kevésbé jómínőségű gypju ára esett jelentékenyen, mintegy 5-7 perccel, míg a minőségesebb áru két százalékkal kelt el olcsóbban, mint a megelőző aukción. Uj-Seelandban a legutóbbi aukción a kínálat 40 százaléka maradt vissza eladatlanul és a fonógyárak panaszkodnak, hogy a fogyasztás nagymértékben csökkent, mert a mai árakat nem képesek megfizetni a vásárlók. Ilyen körülmények között nem a legkedvezőbb auspiciumok között kezdődik meg az idén a gypjuüzlet.

don, hogy minden három régi ötszáz lej névértékű részvény után két új részvényt kapnak ötszáz lej kibocsátási áron. Az új részvények elővételi joga március 15-ig gyakorolható és a részvények ellenértéke három részben június harmincadikáig fizetendő be. A közgyűlés úgy az igazgatóság, mint a felügyelőbizottság tagjait egyhangulag újból megválasztotta és elismerését nyilvánította Faragó Rezső vezérigazgatónak az intézet által elért nagyszerű eredményekért.

A mai valutapiac

A mai napon tovább szilárdult a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 340—342, magyar korona 350—355, cseh korona 610—615, francia frank 1070—1080, svájci frank 3785—4000, dollár 20600—20800, angol font 985—990, olasz lira 845—850.

Valutapiac február 25-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1078-00, Berlin —, London 182-00, Newyork 204-00, Róma 337-00, Zürich 39-50, Bécs 29-00, Prága 616.

Bukarest. Valuták: Napoleon 750-00, márka 47-50, leva 135, török lira 104, font sterling 960, francia frank 10-85, svájci frank 39-00, olasz lira 840, drachma 335-00, dinár 325-00, dollár 203.75, lengyel marka 37-00, osztrák korona 28-50, magyar korona 27-00, cseh korona 590.

Zürich. Nyitási Zárlat: Berlin 123-60—123-75, Amsterdam 208-55—208-55, Newyork 520-50—520-37, London 2478-00—2478-00, Páris 2705-00—2705-00, Milánó 2119-00—2105-00, Prága 1541-25—1540-00, Budapest 72-00—72-00, Belgrád 840-00—840-00, Bukarest 253-75—255-00, Varsó 100-00—100-00, Bécs 73-35—73-35.

Párisi tőzsde: Bukarest — Zürich —

† A téglagyárosok választmányi gyűlése. A nemrégiben megalakult Romániai Téglacserép- és Cementgyárosok Szövetsége ma tartotta meg a kolozsvári nagyiparosok és munkaadók helyiségében első választmányi ülését. Az ülésen Lázár Simon, a szindikátus elnöke és German Laurian ügyvezető-alelnök felváltva elnökölték. A választmány, melynek tagjai teljes számban jelentek meg az ülésen, kimondta, hogy szorosan együtt kíván működni az UGIR-al és a szindikátus kolozsvári irodájának vezetésével dr. Böszörményi Sándor, az

UGIR ügyvezető igazgatóját bízta meg. A szövetség kiépítésének kérdésében kimondta a választmány, hogy az erdélyi és bánáti, később pedig a regáti gyárosokat is be fogja vonni a szindikátusba. A téglacserép kivételének megkönnyítése érdekében pedig elhatározta, hogy memorandumot terjeszt a kormány elé, melyben kéri az ötven százalékos exporttarifa azonnali eltörlését.

† Romániai állatok Jugoszlávián át való szállítása. Belgrádból jelentik: A jugoszláv kormány újabb rendelkezése értelmében a romániai származású állatok és állati termékek, a lovak kivételével, az SHS. királyság területén át szállíthatók. A küldeményeket vasuton zárt kocsiokban kell továbbítani és azokat szabványos származási és egészségügyi bizonyítvánnyal kell ellátni. A küldemények belépő állomása Nagyikinda, ahol a szerb állatorvosok ellenőrzik.

Ha szeretne üzletet, gyárat, bányát vagy más iparüzemet venni, bérelni, vagy bérbeadni, elszámlázni átadni, vagy átvenni, elsőrangú munkáról vagy állást keresni, vagy barmit akar megvenni, vagy gyors és megbízható kurier után óhajlik ügyelt elintézni, úgy "Hírutasi Kurier és fordúljon az „Express” Tűzadózó osztályhoz, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. szám. Telefon 22-25. Telefon 22-25.

Lindenfeld Sándor

gabonabizományos, a lemesvári Sváb Központi Bank R-T. képviselője

ORADEA - MARE,

Strada Pictorial Grigorescu 6. — Telefon 12-04.

Sürgőnyeim: LINDFELD.

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a **SZÉKELY ÉS RÉTI**

ERDÉLYRE SZI BUTORGYÁR RÉSZ-TÁRS. butortermelt, asztalosok furniészkeletkeiket legolcsóbban itt szerkeztetik be

VOX

Technikailag leg fejlettebb

Technikailag leg fejlettebb

hangkészülékek és lemezek

legtöbbsébb hangvisszaadás, kellemetlen mellékzörejek nélkül. — Kellemes hangverseny otthon.

Lloyd 3382

Biztosítsunk az

„ORIENT“

Általános Biztosító R-T-nál

SUCHARD

KAKAO FELÜLMULHATATLAN

Ha rögtön biztos és precíz **Információt** óhajtat **bol- vagy külföldi cégek**ről, egyénrekl, forduljon az „EXPRESS” Tűzadózó Irodához, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. Telefon 22-25.

Tavaszi férfidivat-revü

vasárnap, március 1-én az

URANIA

Urividat áruházban, Calea Regele Ferdinand No

34.

URANIA-mozgóval szemben.

Ujabb politikai affér a Marmorosch Blank bankház körül

(Bukarest, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Marmorosch Blank bankház az utóbbi hónapokban valóságos céltáblává lett egyes politikusok támadásainak. A támadók azt vetették a bank szemére, hogy működésében nem tartja eléggé szem előtt a nemzeti érdekeket és hogy parasztpárti politikát csinál. A bank legutóbb megtartott közgyűlésén Blank Arisztid igazgató hosszabb beszédben felelt ezekre a támadásokra és megcáfolhatatlan adatokkal bebizonyította, hogy a Marmorosch Blank bankház többet áldozott román nemzeti és kulturális célokra, mint az összes többi bankok együttesége. A közgyűlésen adatszertűen sorolták fel mindazokat a nagystílusú sokmilliósi adományokat, amelyekkel a Marmorosch Blank-cég az egyes román kulturális intézményeket támogatta.

A fővárosi körök nagy meglepetésére Argetoianu volt Averescu-párti miniszter ma lemondott a Marmorosch-Blank bankház igazgatóságában viselt tagságáról. Lemondásának oka a „Viitorul” szerint az, hogy a közgyűlésen nyilvánosságra hozták azokat az összegeket is, amelyeket a bank Jorga Miklósnak adott propagandára célokra és fiának párisi tanulmányi költségeire. Liberális politikai körökben azt a hírt lanszírozzák, hogy Argetoianunak ez a lépése hasonló cselekedetre fogja bírni a fuzionált pártok többi vezetőit is, akik a Marmorosch-Blank igazgatóságában helyet foglalnak. Ezekhez számítják Vajda volt miniszterelnököt, Gri-gore Filipescut és Pop-Cisicót. Ez a hír azonban föltöbbször valószínűtlen, mert hiszen éppen Vajda volt az, aki a napokban Jorga támadásával szemben hatalmas beszédében védelmezte meg a bankot és rámutatott azokra a nagy érdemekre, amelyeket a bank a román nemzeti ügy előmozdítása körül szerzett.

Ha egyezkedni kíván adóssalval, hitelrel, forduljon bizalommal az „EXPRESS” Egyeztető Irodához, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. Telefon 22-25

SPORT

Román-magyar válogatott mérkőzések előtt

A labdarugó szakosztály ülése

A labdarugószakosztály tegnap esti rendes heti ülésén mindenekelőtt Kolozsvár nemzetközi programjára vonatkozólag hoztak végleges döntést. Amint megírtuk, Winkle István bíró budapesti tárgyalásai során csak elvi megállapodások jöttek létre, amelyeknek fikszirozása a Comitul Regional dolga. A szakosztály tegnapi ülésén köszönetet mondott Winkle Istvánnak önzetlen fáradozásáért, miután ratifikálták az elvi megállapodásokat és megbízták a szövetségi kapitányt, hogy a terminusok fikszirozása ügyében lépjen érintkezésbe Budapest, illetve Debrecen sportköreivel. Azt a javaslatot teszik a debreceni kerületi szövetségnek, hogy ők fogadják Kolozsvár csapatát a katolikus husvétkor, a revánst pedig a gör. keleti kúsvétkor adják vissza; itt Kolozsvárot. Ezek szerint Debrecenben április 12-én mérkőzne a két város válogatottja és rá egy hétre, 19-én kerülne sor a revánusra. A tárgyalások még arra is irányulnak, hogy a DVSC fogadja katolikus husvét hétfőjén azt a kolozsvári csapatot, amelyik a legtöbb játékost adja a válogatottba. És ugyancsak ez történne a revánskor itt Kolozsváron. A budapesti b) válogatottal való mérkőzésre vonatkozólag szintén a szövetségi kapitány kapott megbízást, aki még a hét folyamán megállapodik az MLSZ-el a terminusra vonatkozólag.

Egy régen vajdó kérdés is megoldás felé halad. Marosvásárhelyen tudvalevőleg konfliktusa volt a szövetségnek a revánssal, amellyel Kolozsvár két éve tartozik. Most elhatározták, hogy felveszik a tárgyalásokat és igyekezni fognak a fennálló nézeteltéréseket eliminálni olyan formán, hogy megadják a revánst és megállapodásokat kötnek az újabb mérkőzésekre is.

A szakosztály felhívja az összes egyesületeket, hogy elnökeik, titkárai és intézőik nevét a legkorábbi időn belül közöljék a szakosztályi titkárral.

Bukaresti eredmények: Makkabi—Juventus 1:0 (1:0). Meglepetés. Unirea—Val Vartej 3:0 (2:0). Sportul Studentesc—Prahova 3:1.

Prágai eredmények: Sparta—Sturm (Grác) 5:1 (4:0). DFC—Weinberger 6:0 (3:0). Slavia—Liben 5:2 (3:1).

Bécsben a hóesés miatt nem lehetett megtartani a vasárnapi sportmérkőzéseket. Egész erdély sportközvéleménye várakozással tekintett a vasárnapi bécsi eredmények elé. Hétfőn valószínűleg megostromolta telefonunkat a kíváncsiak tömege, azonban nem tudtunk választ adni a bécsi eredményeket illetően. Próbáltuk közvetett úton az eredményeket megszerezni, azonban minden fáradozásunk eredménytelen maradt. Ma ideérkezett lapokból megtudtuk azután azt, hogy Bécsben vasárnap egyáltalán nem voltak futballmérkőzések. Vasárnap délelőtt ugyanis erős hófúvás váltotta fel az addig szép tavaszi időjárást, ami a mérkőzések megtartását lehetetlenné tette. A mérkőzések elmaradását rádió útján közölték a publikumnak.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: Ba-ga szüz: (Táray Ferenc vendégjátékával, Premiére helyarátkal, napi bérlet 77 szám A, sorozat 58)

Péntek: Szeretoi Ujdonság. először, Táray Ferenc vendégjátékával előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Premiérehelyarátkal, premiére bérlet 41 szám, sorozat 84

Szombat d. u. 8-kor: Egy magyar nábob (Ünnepi ifjúsági előadás, Jókai Mór születésének 100. évfordulóján. Előadó tanár Borbély István. Kezdet 8 órakor, olosó helyarátkal, sorozat 85)

Szombat este 8-kor: Szeretoi Ujdonság 2-oltszor, Táray Ferenc vendégjátékával, premiérehelyarátkal, előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják Napibérlet 78 sz. A, sorozat 86

Szombat este fél 11-kor: Függelevél (Operette-ujdon-ság 8-adszor. Csak ügykoruak számára ad a pézár jegyeket Premiére helyarátkal. Bérlet szünetben, sorozatszám 87)

Vasárnap d. e. fél 11-kor: János Vitéz Gyermekeledés, olosó helyarátkal, elővételi díj nélkül, sorozat 88)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Nótás kapitány (17 edszer, reudes első helyarátkal, elővételi díj nélkül, sorozat 89)

Vasárnap este 8-kor: Királytigri (Táray Ferenc vendégjátékával, premiérehelyarátkal napibérlet 79 szám A, sorozat 90)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Csütörtök, február 26. Szenzációs premier Maciste király. Pompás modern szalondráma, 7 fe vonásban, képrázatos rendezéssel és pazar technikával. Főszerepben a fenomenális atléta: Maciste.

Uránia-mozgó. Csütörtök, február 26. Cirkusz szeczáció. Farini cirkusz. Szenzációs cirkuszdráma, 6 felvonásban. Főszerepben a szép orosz művésznő Helena M. Kowcska.

Apollo-mozgó. Csütörtök, február 26. Szenzációs premier az Apollóban az égő akrobatanő. Szenzációs bűntűyi cirkuszdráma 7 felvonásban, a művészek életéből. Főszerepben Lea Parry.

KAJNKO

ביא דער מאראשלוואשער אויף ארמא. אויף געמינדע „תלמוד-תורה” שולע אויף ר"ה אויף הבע"ט דא שטעללע אינעם מיטטליכן מלחם צו בעזעצן. געדאלט 3000 לעי פרא מאנאמא אויף נאטוראל וואונדער.

רעפלקטאנטן ר"ה דא הומא. רש"י נ"ך אויף גמרא מיט אפאגנער מיטגא אויטערירטען קאנען מאנען אויף געזעע מיט דאשען אויף רעפלקטאנטן ווינקען. פאמיניעשטאנד אויף אלטער דעקסטעם אויטערנעקטאנטען איינערדען. נור בערשענען ווערדען דא ריינעשענען פרייטעט. וואשוול-דע-מורעט. ר"ה אדר תרפ"ה לפ"ק.

Fényes Lipót, préssidentischulár
Ludaşul de Mureş 8636

Ha kíván Temesváron bármint beraktározni vagy bizományban értékesíteni, végezt elhelyezni, árut exportálni, importálni, biztos alapon szállítani, forduljon bizalommal az „EXPRESS” Import-Export Szállítási és Beraktározási osztályhoz, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. Telefon 22-25. Fiókok: Bucuresti, Oradea-Mare, Targul-Jacueso, Cernauti, Caransebes, Chisineu etc.

Hirdessen az Uj Keletben!

Pályázat.

Alulírott i. r. hítközseg az 1925. május hó 1-én betöltendő kántori állásra pályázatot hirdet. Zenei képzettséggel bíró, feittőlent vallásos életmódot folytató ajánlásokkal küldjék be okmánygyűjteményekkel felszerelt kérvényeiket legkésőbb 1925. március hó 31-ig.

Fizetés meg egyezés szerint. Utiköltség megtérítésére csak a próba meghívottak tarthatnak igényt.

Izr. Hítközseg, Targu-Mures
(Marosvásárhely)

ספר "דור רביעי" על מס

חולין מדרב הגאון האמיתי שר התורה מרן משה שמואל גרזנר זצ"ל אברק קלחמבור החבור מפין אור חדש על כל המסתמא. מגלה עמוקות באופן מפליא בפרט בעניני שהימות וטרפות

הרוצה להשיגו יפנה אל הכתבת:

Jüdische Buchhandlung

„S A F R U T H“

Cluj, Str. St. O. Josif (Szép-u.) 1.

מחירו — Lei 150-

הברות ושיבות תחת מקבלות הנה על 20 אחוזים. מים 30 אחוזים. מחברים ומוליים שרונים להחליף את ספרים בידור. רביעי וכן אלוני.

Középkorú, komoly, szakképzett román és magyar nyelvtudással bíró, jó referenciákkal rendelkező

**börkereskedő
segédet keres
Sámson Manó
börkereskedő**

Főüzlet: Piața Mihai Viteazul 86. Fiókiüzlet: Str. Regina Maria 12.

A szalon legszebb díszé egy

Kissling-csillár!

Román csillár- és bronzárugár, Timisoara.

Uj Kelet

könyvosztályának purimi
olcsó könyvakciója.
Adar hó 1-től — Adar hó 15-ig.

★

Gizskalay: Támár..... 54 lej
Goldschmidt: Egy zsidósors..... 95 lej

★

Dr. Bán: Zsögő hárfá
Grotto: Zsidó rezeszansz
Blank: Mit akar a cionizmus
Golon: József és testvérei
Sokolov: Uj zsidó
Sch. Alejehem: Legea nemeselek
Nordau: Dr. Kohn
Agnon: És a megörbéd

Sombart: A zsidók jövője
Gizskalay: A tiok
Goldmann: A zsidó nemzet követelése
Marion: A zsidó nemzet Erdélybe
Gorelik: Cion és Golusz
Ma. rovtis: Tóra és cionizmus
Tanet: Utazásom a Szentföldön
Kaczor: Gólem ember akar lenni
Kabbalisták és csodatörök

Fenti 17 könyvből tetszős szerint kiválasztott
5 művet 64 lejért,
10 művet 90 lejért,
mind a 17 művet

124 lejért

(és portó) utánvétellel szállítja az
UJ KELET könyvosztálya.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyzari közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Motorok

Saivógáz 20—60 HP. Benzin 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Dieseli 40, 50 HP. Gőzgépek félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók. kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Szalmakalap- és rögőgépek Remington írógépek eladók. Szabó Miksa, Oradea-Mare, Str. Avram Janku 14. 8688

Transmissiót Martin-accébból, csiszolva, különként 24 lej, gyűrűs csapágyakat, kuplungokat, fali-gyámokat stb. előnyösen szállít, kiváló minőségben Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara.

Jó karban levő, látható írása írógépek eladó. Cim a kiadóban.

„Modistin“ (m-samó) hosszabb városi gyakorlati rendeltetésű elsőrangú önálló munkaeső felvevő. Javadalmas: teljes ellátás, cselátagszerző kezelés és megállapodás szerinti havi fizetés. Reklamálók küldjék eddigi működésüket és igényüket tartalmazó ajánlataikat Lichtscheim Cornelia Salon de Mode, Resita-Montana címre, 8631

Gépész, 26 éves, nő, ki az összes motorok, lokomobil, dinamo és stabil gépek kezeléséből vizsgázott, amiről bizonyítványokkal rendelkezik, alást keres. 8639

Butorozott szobát keresek angol nyelvtanítás ellenében. Strada Regala (Majális-u.) 13.

Egy szép, jól betanított farkaskutya eladó. B. csak-u. 9., I. emelet.

HUNWALD

Cluj, Str. Vlahuta (volt Boljai-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszoló és tükörgyár. Táblaüveg raktár és üvegcsiszolási vállalat. Hibás tükörök újrafoncsorcszása 100!

Eladó gépek. 8 db revolver falcseréprés, új. 8 db. Duda- és falcseréprés, kézi és erőhajtásra. 8. számú Ganz-féle téglaprés, n-pi teljesítmény 10,000 db. 1. számú téglaprés, hozzá cserépaumata és 10,000 db szarító keret. Kedvező fizetési feltételek mellett azonnal szállíthatók. Friedrich Testvérek Gépgyár, Timisoara. 1819

Aprított száraz tűzifa házhoz szállítva 68 lejért q-ként Nádor-fatelepről. Tel. 8-19, 5-59.

A Főter közvetlen közelében, a legforgalmasabb utcában hávsháznak vagy szlethez, ba knak megfelelő helyiség, valamint egy lakosztály: 3 szoba, konyha, fürdő, 1 lakosztály: 6 szoba, konyha, fürdő átadandó. Cim Lloyd Express, Cluj, Str. Memorandului 24. 8623

Motorokat, benzin, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre. Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Zsidó fiatalember lakást kap Egyetem-u. 5, a. 3.

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton- és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és félkész-gyártmányok, gáz- és forrasztók, oszváruk (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

I. NACHT

Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7, CLUJ, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.

Fiókok: Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timisoara, Wien, Prag. — Táviratcím: METALNAOHT.

Mindenütt kaphatók

Rador

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna
Kolossvár
sörkülönlegességek
Ursus — Czell söröző Kolossvár

Ha szép és eredményesen hirdetni óhajt vagy propaganda tervezetet óhajt kidolgoztatni, forduljon az „EXPRESS” Hird. tő Irodához, Timisoara. Belváros, v. Hunyadi-utca 8 sz. Telefon 22-25

Ha pénzt biztos alapon óhajtja kölcsönt gyűmölcsösztetni vagy óhajt felvenni, forduljon az „EXPRESS” Bankházhoz, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8.

Az Első Romániai Selyemgyár

S. Trebitsch & Sohn — ajánlja tisztaselyem gyártmányait

Crepe de chin, Crepe marocain, Charmeuse, Charmante, Satin de chine, Musszelin duchesse, Imperial duchesse, Takarólevantin, Takaróatlasz 180 cm., Ponge, Mosóselyem, Nyerselyem, Brokátok, Nyakkendőszövetek, Fantázia-zsebkendők stb. Rendelések a gyár irodájához (Bucuresti, Str. Soarelui Nr. 4.) intézendők. Telefon 44-24 és 76-44.

Rador 2561

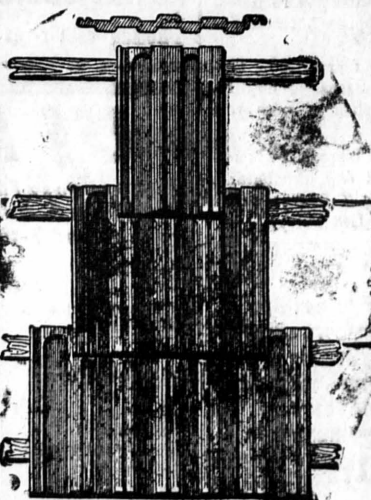
GYAPJUIPAR R. T. TIMIŞOARA

Gyapjamosoda, gyapjufésűde, kamarn, vigogne-szővőde, takácsműhelyek, mügyapjagyár, apretura, festőde.

Költői és szövőtárgyár Körülbelül 1500 munkást foglalkoztat. Saját konfekciós és juhtenyésztés.

Bohn Mihály Zsombolya

Sirocco 718

cserépgyárának

Cluj és szomszéd vármegyék bizományi lerakata és vezérképviselője ajánlja a világ-hírt szabadalmazott BOHN

cserepeket, melyek

DACIA

portland cement, gipsz, mész, eternit pala, cserép, gipsztáblák, parketta és mindennemű építési anyagok rakláránál legolcsóbban napáron megrendelhetők és kaphatók

Cluj, Str. Moldovei (Varga-u.) 4. — Telefon 5.

Szolnok-Doboka, Szilágy vármegye, Beszterce-Naszód vármegye részére ismételtadó képviselők kerestnek.

Erdeklődni Cluj-i vezérképviselőjénél fenti címen.

NEUMANN M. ÁRUHÁZA, BRASSÓ.

keres férfiruhaosztályára széreket, uridivatosztályára részére egy kirakatrendezést értő osztályvezetőt, primőr eladót.

Ujra kaphatók az Uj Kelet könyvostályában

Kis Arnold:	Echod	20
Szabolcsi:	Csillag fia	80
Patai:	Héber költők (5 köt)	650
Dr. Tohn Osias:	Herz	30
Nordau:	A cionizmus harmadik korszaka ..	30
Perec:	Elbeszéléseiből ..	35
Dr. Blau:	Zsidó büvészet ..	25
Dr. Heller:	A héber mese ..	35
Dr. Goldzieher:	A zsidóság lényege ..	35
Dr. Blau:	A talmud	40
Ujvári:	Tulsó parton	60
Herzl:	Zsidó állam	35

„Express”

Auto garage Atelier mechanic

Calea Victoriei 99. Cluj

Elvállal autó és mindennemű mechanikai munkába vágó javításokat, villany- és gázmotor szereléseket. — Mindenkor bérautó szolgálat.